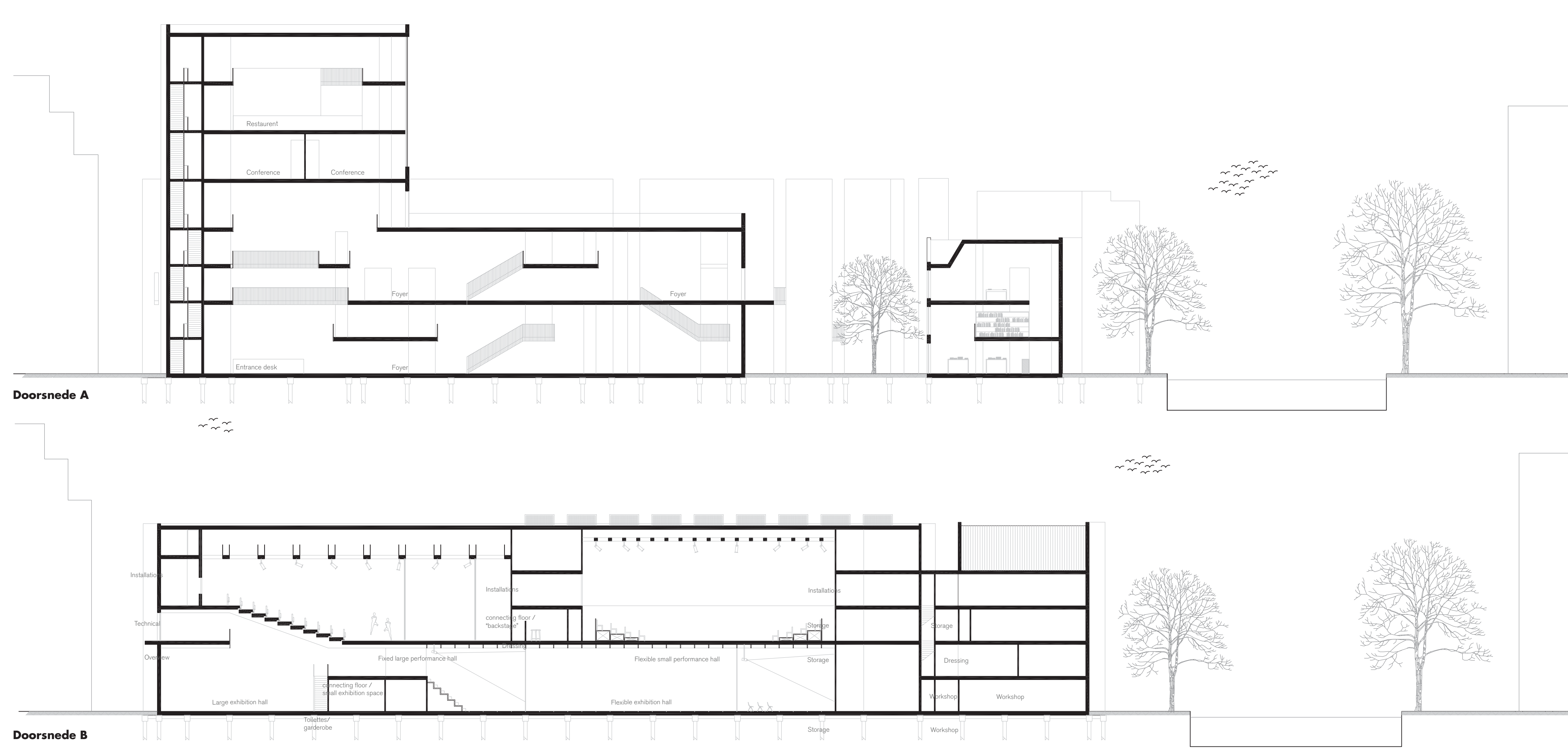

De Brakke Grond

Visualisatie by Joost van Rossenberg

Rob Wesselink

Studio: Flemish Culturehouse in Amsterdam - April 2011
Tutors: Christoph Grafe, Heike Löhmann and Maarten Meijs

Geschiedenis

Het Vlaams Cultuurcentrum de Brakke Grond is vernoemd naar de plek waar zij gehuisvest is en refereert naar de oorspronkelijke / natuurlijke staat van het gebied zoals het kon worden aangetroffen voordat hier later een van de eerste kloosters en andere bebouwing ontstond van Amsterdam. Het begrip beschrijft het samenkomen van het zoete water van in dit geval de Amstel en het zoute water van de Zuiderzee. Het is nu een plek die ligt ingeklemd tussen de oude loop van de Amstel, nu het Rokin en de eerste afwatering die is aangelegd voor de haven in de Amstel-mond ten noorden van de Dam, genaamd de Oudezijds voorburgwal. In de loop van de tijd hebben vele verschillende functies zich kunnen huisvesten op de Locatie van de Brakke Grond. De huidige eigenaar en gebruiker van het grootste deel van het perceel de Vlaamse overheid, heeft het gekocht in 1980 en laten verbouwen tot dat het in 1981 ongeveer in de staat is gebracht zoals we het nu kennen. Voordat deze culturele instelling naar deze locatie trok hebben zich ontzettend veel verschillende functiewisselingen voorgedaan, zo ontstond er in de 16e eeuw aan de zuidzijde liggende de nog steeds aanwezige stadsbank van lening. Er waren vanaf de 16e eeuw kloosters en kerken, hiervan zijn heden ten dage geen enige fysieke sporen meer zichtbaar. In de 17e eeuw werden de vleeshallen gebouwd, waarvan nu alleen de nog de gevel aan de grachtkant (oude zijds voorburgwal) is overgebleven. Aan het einde van de 19e eeuw trans-formeerde de Nes in een alternatieve theaterstaat met vele variëte theaters waar ook gezeten kon worden tijdens de voorstellingen, het was een zeer laagdrempelig gezelschap en daarmee een alternatief voor het in die tijd nogal stijve lang durende en chique theater aanbod in de grotere gangbare theaters. Toch raakte ook dit in het begin van de 20e eeuw in verval en ontstond er in de Nes een goed florende tabaksindustrie. In het begin van de jaren '60 werd met hulp van met name de krakers beweging een groot deel van de straat terugveroverd op de tabakshandelaren en andere uitbaters zo ontstonden er vanaf die tijd weer verscheidene theaters in de Nes waarvan de Rode Zaal in de Brakke Grond met behulp van theatergroep Studio de eerste was in 1962. Hier ontstond zo het vlakke vloer theater. Niet veel later ontstonden er ook weer andere theaters in de Nes waar Frascati er een van was. Met de komst van theatergroep Studio in de Rode zaal ontpopte de Nes zich ook weer als een eigenzinnige theaterstraat. Zij steunden de studenten die onder anderen ageerden met actie tomat tegen het bestaande establishment in de theater wereld van de jaren '50 en '60 om zo een vrijere verdeling van subsidie gelden en meer vrijheid op toneel af te dwingen. Theatergroep studio was een van de eerste groepen die juist jongere toneelschrijvers en artiesten een kans gaf. De Culturele instellingen die er nu nog in de Nes zitten zijn: Frascati, Comedy Theater en de Engelenbak.

Het Instituut

Activiteiten
De Brakke Grond is een zeer actief instituut dat met grote regelmaat: theater, dans, performances en ook beeldende kunst aanbiedt. Ook zijn er over het jaar verspreid een aantal grote festivals waarin onder andere ook workshops, lezingen, ontmoeten van kunstenaars van internationale uitwisseling centraal staan. Het instituut werkt intensief samen met andere culturele instellingen. Zo worden de theater ruimtes wel eens verhuurd aan bijvoorbeeld het nabij gelegen Frascati, organiseren ze samen met het Amsterdams Architectuur instituut (het Arcam), architectuurlezingen in de Brakke Grond.

Positie en doel
De Brakke Grond is een van de buitenlandse culturele instituten die Amsterdam rijk is, zo heeft Duitsland bijvoorbeeld het Gothe instituut en staat in Brussel het Vlaams - Nederlandse huis deBuren. Het instituut zoals we het nu kennen is in 1981 in het leven geroepen door de Vlaamse overheid. Ondanks is het een zelfstandige stichting gevormd (die nog wel subsidie ontvangt) waardoor zij zich nog vrijer kan bewegen en beslissingen kan nemen. Het doel van de Brakke Grond is door de jaren heen niet al te veel verandert: het Nederland inloosden Vlaamse producties hoe klein deze soms ook zijn. Zij is daarbij altijd opzoek geweest naar unieke voorstellingen en werken. Het gaat daarbij niet om zozeer om het meest avant-gardistische, marginale of het angrijpbare werk uit Vlaanderen te tonen maar eerder de grote kenmerkende kunstontwikkelingen weer te geven. Door dit op een interessante manier te tonen ontstaat er een ontmoetingsplek voor Nederlandse en Vlaamse Cultuur. Leen Laconte (directrice van de Brakke Grond) beschreef het bij het 25 jarige jubileum als volgt: "We willen de Vlaamse artiesten met zo'n intensiteit in de Brakke Grond tonen dat mensen dit speciaal bij ons komen ontdekken. Zo wordt de Brakke Grond een echte artistieke ontmoetingsplek tussen Noord en Zuid" Toch laat de Brakke Grond niet alleen Vlaamse artiesten zien maar in vele festivals krijgen ook andere culturen een kans. Op deze manier vind er niet alleen een uitwisseling plaats tussen Vlaamse en Nederlandse cultuur maar wordt dit ook nog een in een bredere context geplaatst (Europese/Wereld schaal). Het gaat de Brakke Grond niet alleen om uitwisseling tussen verschillende kunsten of artiesten maar ook om interactie met het publiek. Leen Laconte schetste in het zelfde interview hoe elke voorstelling in de Brakke Grond eigenlijk uit zijn Karkas wordt gehaald en als gespreksonderwerp wordt neergezet zodat iedereen het er over kan hebben voor en na de tijd. Louter komen kijken is er in de Brakke Grond niet bij er wordt verwacht dat iedereen actief kijkt en denkt over wat er te zien horen voelen of ruiken is. In mijn ogen moet de Brakke Grond dan ook duidelijk die 2 verschillende ruimtes scheppen en verbinden om deze onderscheidende eigenschap te benadrukken. Aan de ene hand de ruimte die geoptimaliseerd is om de kunsten te tonen en aan de andere hand de ruimte die gemaakt is voor de ontmoeting. Dit kan zowel in het gebouw als wel in de publieke ruimte.

Vlaanderen vs Nederland
Nederlanders hebben lang een vrij arrogante houding gehad ten aanzien van onze Vlaamse zuidersburen, niet alleen op straat maar ook in de Culturele wereld. Deze houding is de laatste jaren omgeslagen en er wordt door velen ook wel gesproken over een minderwaardigheidscomplex van de Nederlanders ten opzichte van de Vlamingen in de culturele wereld. De Vlaamse bescheidenheid heeft plaats gemaakt voor het geloof in eigen kunnen met name ook op cultureel gebied. Het nieuwe onderkomen voor de Brakke Grond zou dit in mijn ogen hieraan uitdrukking moeten geven door duidelijker een prominente publieke plek te creëren dat eerder leiding geeft aan andere instituten dan dat het volgt. Het Instituut wil daarmee niet zozeer een Groot-Nederlandse gedachte aanhangen, het gaat niet zo zeer om integratie als wel Samenwerking en uitwisseling. Het kan nooit de bedoeling zijn geweest om de kunsten uit te vlakken door alle verschillen vlak te strijken. Ik denk juist dat de kracht van het instituut juist is dat er goede kunsten kunnen ontstaan op plekken waar verschillen zijn en zichtbaar worden gemaakt. Natuurlijk vind er ook in culturele zin een sterke internationalisering plaats. Des te belangrijker worden de lokale wortels van de kunst om niet haar betekenis te verliezen. In westerse samenlevingen zie je met de opkomst van (extrem) rechtse partijen (PVV Nederland, SPO Oostenrijk, Tea-Party, VS) in mijn ogen al een beweging van grote delen van de bevolking die angstvallig terugrijpen naar lokale structuren en zich keren tegen verdere globalisering.

Zichtbaarheid
Het is de Brakke Grond de afgelopen jaren steeds beter gelukt naar buiten te treden en op een open manier zoveel mogelijk publiek bereiken, met name het op het gebied van online en ook social media heeft de Brakke Grond het afgelopen jaar grote verbeteringen doorgevoerd op gebied van zichtbaarheid. Zo is de website vernieuwd en is er veel meer informatie te vinden en zijn er duidelijk herkenbare profielen gemaakt op Facebook en Twitter. Ondanks deze belangrijke en invloedrijke online vernieuwingen en de mooie ligging aan het kleine gat/pleintje in de Nes is de Brakke Grond nog steeds relatief onzichtbaar in de stad. Een van dingen waar je dat bijvoorbeeld aan merkt is het type bezoekers dat in het publiek zit tijdens de voorstellingen. Veel van de voorstellingen worden bekeken door bekenden van de artiesten of curatoren van andere theaters in Nederland, kortom er zit vaak nog weinig algemeen publiek. Dit heeft niet zozeer te maken met de kwaliteit van de gekozen voorstellingen of performances maar wel met de onzichtbaarheid ervan.

Samenvatting
De Brakke Grond is een Multi functioneel en Cultureel platform dat de vertoning, de discussie over en de uitwisseling van Vlaamse en Nederlandse Culturele productie een plek geeft.